

سهلاحهدين - ههولير

Salahaddin University

كۆليژى پەروەردەى جەستەيى و زانستە وەرزشيەكان

بابەت: وەرزشى مەلەوانى

قۇناغ : سىيەم

م.د شەنگەسلىمان عمر

2024-2023

ھۆکارە کاریگەرەکانى لەسەر پرۆسەى فيرکردنى مەلەوانى :

لە زۆربەى ولاتان دايك و باوكەكان ھەول دەدەن كە مندالەكانيان فيرى مەلەوانى بكەن ، ھەندىكىيان سەركەوتوو دەبن لە كارەكە و ھەندىكىيان بى ئەنجام ، ھۆكارەكانى بى ئەنجامى و سەرنەكەوتن پەيوەستە بەكارىگەر بوون ريگرەكان لەبەردەم مندالان كە ھەردوو ھۆكار ريگرن لەبەردەم فيربوونيان ، بۆ ئەوھى ھەم دايك و باوك ھەم راھينەر و مامۆستا نەكەونە ئەم ھەلانە كە دواتر نەتوانن خويان لى رزگار بكەن پيوستە لەسەريان ھۆكارە كاريگەرەكانى سەر پرۆسەى فيربوون شارەزابن لەوانە (ھۆكارى دەروونىەكان ، ھۆكارە فيسيۆلۆژىەكان ، ھۆكارە فيزيائىەكان) بە ھەردوو لايەنى ئەرينى و نەرينى بۆ ئەوھى سوود لە ھۆكارە باشەكان وەربگرن و خۇبپاريژن لە ھۆكارە ناباشەكان لەبەرامبەر مندالەكانيان .

۱-ھۆكاری دەروونی :

ئەو ھۆكارانەيە كە لە ھۆشى فېرخوازدان يا پەيوەستن بەمەيل و ئارەزووەكان مندال و ئەوانەي تازە فېردەبن و ويناكردنى وەرزشى مەلەوانى لەبىر و ھۆشيان كە لەمانەي خوارەوە خۆى دەبينىتەوہ :

اترس: برىتية لەبارى دەروونى ئەو كەسانەي دەيانەويت فېرى مەلەوانى ببن ئەويش بەھۆى ئەوہى كە مەلەوانى نازانن يا پېشتر رووداوى خنكانيان بينيوە يا بيستووہ لە رېگا ئەو چىرۆك و سەرگوزشتە ناراست و نادروستانەي كە لەباوانىەوہ بويان دەگېردرېتەوہ بۇ ترساندنيان و دورخستنەوہيان لە ئەنجامدانى مەلەوانى لەزى و كەناراوہكان و دەرياچە و مەلەوانگەكان بەبيانوى نەبوونى ھۆكارى پاراستن و سەلامەتى ، لەلايەكى تر ناشارەزاييان لەمەلەوانى وا دەكات كە بەشېكى زۆر لە گەنجان دووربەكەونەوہ لەمەلەوانى ، لەلايەكى تريش نەبوونى پرۆگرامى خويىندنى مەلەوانى لە قوتابخانەكاندا .

ب- نەبوونی ئارەزوو :

بارىكى دەرونيە تايبەتە لەلايەن مندا لانە سەرھەل دەدا و پەيوەستە بەچەند ھۆكارىكى تر لەوانە:

۱- ھۆكارى كۆمەلايەتى: بەشيكى زۆر لە خانەوادەگان بەپيى چەند داب و نەريتىك كە دوورە لە شارستانىەت و پيشكەوتنى سەردەميانە مەلەوانيان حەرام و قەدەغە كەردووە لەسەر مندا لەگانيان.

۲- ھۆكارى ئابوورى: بەھۆى گرانى لەنرخى بەشدارى كەردن لە مەلەوانگەگان و كەپنى كەل و پەلى وەرزشى زۆر كەس ناتوانيت مندا لەگانى ببات بۆ فيركەردنى مەلەوانى لەئەنجامدا رپژەى ئەو كەسانەى مەلەوانى نازانن بەرز دەبيتەوہ .

۳- ھۆكارى گيانى: بەشيكى زۆر لە خەلكى پييان وايە دەبيتە ھۆى دەرختنى لاشە بەتايبەتى لاشەى ئافرەتان لەبەرەمبەر خەلكى ئەمەش لەرووى كۆمەلايەتى و داب و نەريت و بنەما ئاينەگان رەتكراو تەوہ، بەلام ئەگەر چا و بەفەر موودەگانى پيغەمبەران (د.خ) و سەر كەردە پيشوہەگان دا بخشيئەنەوہ دەبينەن مەلەوانى رۆلئيكى گەنگى گيئراوہ لە دروست كەردنى نەتەوہگاندا .

۴- ھەستى بيستن و بينين: ھەر چەندە ئەم دوو ھەستە لە بەشى فيسيۆلۆجى مرؤفن بەئام لە ھەمان كات كارىگەرى دەرونى بۆ ئەو كەسانە دروست دەكەن كە لە كاتى فيركەردنەيان داوايان ئى دەكرپت كە ھەناسەيان رابگرن و سەرئا و بكەون و چاوەگانەيان بكەنەوہ، بەھۆى پالەپەستۆى ئا و بوونى مادەى كلۆر لە ئاوەكەدا چاويان سوور ھەل دەگرپت و ئاستى بيستەنيان كەمتر دەبيتەوہ بە ھۆى مانەوہى تەنۆكە ئا و لە گيئەگان، ئەوہش ترس و دلەراوكى يان بۆ دروست دەكات وا دەزانن كە ئەم دۆخە لە سەريان لاناچى كە لە راستيدا ئەم دۆخەى چا و سوور بوونەوہ و گران بيستەنە تەنھا چەند كاتر ميئرئيكى يەكەم ھەستى پيدەكرى و دواتر ناميئى.